

BÖLÜM 9

FİLYOS LİMANI VE TURİZME OLASI ETKİSİ

Şerife YAZGAN PEKTAŞ¹

9.1. GİRİŞ

Turizm sektörü gelişmemiş, gelişmekte olan ve gelişmiş ülkeler için ticaretin merkezinde yer almaktadır. Dolayısıyla turizm dünyanın hızlı büyüyen sektörleri arasında yer almasının yanısıra kırılğan bir yapıya da sahip olup yaşanan ekonomik durum, doğal afetler, terör olayları gibi olumsuz durumlardan etkilenirken bölgeye canlılık katmak amacıyla yeni yatırımların gerçekleşmesi de turizmi olumlu etkileyebilmektedir. Ayrıca dinamik bir yapıya sahip olan turizm sektörü bölgede ekonomik, sosyal, psikolojik ve çevresel değişime sebep olmaktadır. İlkçağda insanlar ekonomik, sportif, dini ve sağlık sebebiyle seyahatler gerçekleştirirken günümüzde eğlenmek ve dinlenmek amacıyla seyahat etmektedirler. Özellikle sanayi devrimiyle birlikte buharlı gemi ve trenlerin kullanılmaya başlaması turizm hareketlerinin artmasını sağlamış, sanayi devriminden sonra kitlesel iletişimin yaygınlaşması, satın alma gücünün artması, çalışanlara verilen ücretli tatil hakkı, eğitim seviyesinin yükselmesi, teknolojik gelişmelerle birlikte boş zamanın artması seyahat ihtiyacını ortaya çıkarmış ve turizmin gelişimine katkı sunmuştur. Dolayısıyla turizm faaliyetleri sanayinin gelişmesiyle yoğunlaşmaya başlamıştır.

Filyos Vadisi, Filyos Nehri boyunca uzandığından bölgenin en büyük ve önemli vadilerinden biridir. Bu vadiye gerçekleşmesi planlanan proje Filyos Limanı'nın yapılması, sel kapanlarının ve barajların tamamlanması, Filyos Nehri'nin ıslahı, serbest bölge, endüstri bölgesi, sanayi kuruluşları, stok-depolama ve konut dışı kentsel alanları kapsamaktadır. Proje her ne kadar sadece sanayiye yönelik yapılacak yatırım olarak görülse de bölgede bütün sektörleri ve çevreyi olumlu ve olumsuz yönden etkileyecektir. Nitekim hızlı ve plansız gelişme yerel halka, ekosisteme, kültürlere, doğal ve tarihi dokuya ve destinasyonlara zarar verecektir.

Bu bölümde Filyos Vadisi'nde gerçekleşecek projenin turizm sektörüne etkisi incelenmiş, çalışma kapsamında Filyos Limanı'nın tarihsel gelişimine, Filyos Limanı ve çevresinde alternatif turizm türlerine yer verilmiş ve Filyos Limanı'nın turizm hareketlerini nasıl etkileyeceği yönünde öngörülerde bulunulmuştur.

¹ Öğr. Gör., Bartın Üniversitesi, Bartın Meslek Yüksekokulu, Ulaştırma Hizmetleri Bölümü

Filyos Limanı kruvaziyer turizminin gelişimine katkı sunabilir, ancak bölgede kitle turizmini karşılayabilecek düzeyde taşıma kapasitesinin zorlanmadan iyi planlama yapılması gerekmektedir. Ayrıca gelen turistlerin nitelikli zaman geçirebilmesine yönelik bütünleşmiş alternatif turizm çeşitliliğine önem verilmelidir. Bölgeye yönelik plan ve projelerin bir bütün olarak değerlendirilip planlı gelişimin sağlanması, doğal yapıyı bozmayacak şekilde doğayla içi içe, iklim şartlarına uygun yatırımların gerçekleştirilmesi gereklidir. Bölgede turizmin gelişmesi için turizm rotalarının oluşturulması hem karada hem de denizde gerçekleştirilebilecek rekreatif etkinliklerin çeşitlendirilmesi, güneşli gün süresinin kısa sürmesi (ortalama iki ay) sebebiyle bisiklet turizmi, yoga-meditasyon, detoks kamplarının oluşturulmasıyla sağlık turizminin geliştirilmesi, glamping gibi lüks turizme yönelik alternatif konaklama imkânı sunulması, yayla, mağara ve sualtı dalış turizmine (dalış kurslarının verilmesi) ve gastronomi açısından balık ve salataya önem verilmesi önerilmektedir. Ayrıca bölgeye yönelik yapılacak gelişme çalışmaları ilgili paydaşların görüşü ve katkısı ile sürdürülebilir yaşamı koruma ve geliştirme dikkate alınarak gerçekleştirilebilir. Çünkü bölgede koruma altına alınan bitki (seseli resinosum vs.) ve hayvan (tepeli karabatak, kara gerdanlı dalgıçlar, su samurları vs.) türlerinin ve antik kentin göz ardı edilmemesi önem taşımaktadır.

KAYNAKÇA

- Ainsworth, W.F. (1842). *Travels and Researches in Asia Minor Mesopotamia, Chaldea and Armenia I-II*, John W. Parker, West Strand: London.
- Aksoy, E. ve Yıldırım, Ş. (2017). Rise and Fall of Tios-Tieion, IOP Conference Series: Materials Science and Engineering, 245(7), 1-10.
- Albayrak, A. (2013). *Alternatif Turizm*. Detay Yayıncılık: Ankara.
- Anderson, W. (2009). Late Byzantine Occupation of the Castle at Tios. *Anatolia Antiquam XVII*, 265-277.
- Arslan, M. (1997). Bithinia Bölgesi Şehir Sikkeleri (Tium, Bartın-Filyos 108). *Anadolu Medeniyetler Müzesi 1996 Yıllığı*, 101-139.
- Atasoy, S. ve Özkan Ertuğrul, Ö. (2009). Filyos-Tios Kazısı 2007. 30. Kazı Sonuçları Toplantısı, 4, 1-14.
- Bahar, O. ve Kozak, M. (2015). *Turizm Ekonomisi*. Detay Yayıncılık: Ankara.
- Bosch, E. (1946). Bitinya Tetkikleri, Sabahat Atlan (Çev.) *Belleten Türk Tarih Kurumu*, 10(37), 29-53.
- Boz, M. (2013). Toplum Temelli Turizm. İçinde Şule Aydın Tükeltürk ve Mustafa Boz (Ed.) *Turizmde Güncel Konu ve Eğilimler* (ss. 49-64), Detay Yayıncılık: Ankara.
- Butler, R.W. (1980). The Concept of A Tourist Area Cycle of Evolution: Implications for Management of Resources. *Canadian Geographer*, 24(1), 5-12.
- Chen, C. ve Teng, N. (2016). Management Priorities and Carrying Capacity at a High-Use Beach from Tourists' Perspectives: A Way towards Sustainable Beach Tourism, *Marine Policy*, 74, 213-219.
- Doğancı, K. (2017). Roma İmparatorluğu'nun Bithynia Pontus Eyaletinde Uyguladığı Askeri Politikalar. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(56), 68-85.

- Doruk Engin, Ş. (2019). Tios ve Çevresinde Kültürler. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Edirne.
- Drakoulis, D.P. (2012). Regional Transformations and Settlement Network of the Coastal Pontic Provinces in the Early Byzantine Period içinde Gocha R. Tsetschkladze (Ed.) The Black Sea, Paphlagonia, Pontus and Phrygia in Antiquity: Aspects of Archaeology and Ancient History (79-95), BAR International Series 2432, Archaeopress, England.
- Emir, O. (2011). M.Ö. VI. Yüzyılda Samsun ve Çevresinde Kolonizasyon Faaliyetleri. Uluslararası Samsun Sempozyumu.
- Gür, D. (2015). Zonguldak İli, Filyos Beldesi, Tios Akropolü Kilise A Yapısı. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Jennings, G. (2007). Water-Based Tourism, Sport, Leisure, and Recreation Experiences. Butterworth-Heinemann: Oxford.
- Karağuz, G., Akış, A. ve Kunt, H. İ. (2010). Zonguldak Bölgesi Arkeoloji Eskiçağ Tarihi ve Coğrafya Araştırmaları- Arkeolojik Yerleşmeler, Kalıntılar, Buluntular ile Karadeniz Ereğli ve Amasra Arkeoloji Müzesi'nde Bazı Eserler, Çizgi Kitabevi: Konya.
- Kocalar, C.A. (2021). Jeoturizmin Türkiye'deki Potansiyelinin Kırsal Kalkınma Açısından İncelenmesi. İğdır Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 6, 25-36.
- Kozak, N., Akoğlan Kozak, M. ve Kozak, M. (2011). Genel Turizm İlkeler-Kavramlar. Detay Yayıncılık: Ankara.
- Laçın, G. (2020). Tios Antik Kenti Savunma Mimarisi. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Edirne.
- Marek, C. (1993). Stadt, Ära und Territorium in Pontus-Bithynia und NordGalatia. Istanbuler Forschungen. Band 39. Ernst Wasmuth Verlag Tübingen. 1-258.
- Motzo, B.R. (1947). II Compasso da Navigare, Opera italiana della metà del secolo XIII, Cagliari (Annali della facoltà di lettere e filosofia dell'Università di Cagliari VIII)'den aktaran Öztürk, B. (2012). Küçükasya'nın Batı Karadeniz Kıyısında Bir Antik Kent: Tios (Tieion). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.
- Olshausen, E. (1991). Götter, Heroen und ihre Kulte in Pontos. Ein erster Bericht, ANRW 18(3), 1865-1906.
- Orams, M. (2002). Marine Tourism. Development, Impacts and Management. Routledge: Londra.
- Öztürk, B. (2008). Kuruluşundan Bizans Devrine Kadar Tios Antik Kenti. Arkeoloji ve Sanat 128, 63-78.
- Öztürk, B. (2011). Tios/Tieion (Zonguldak-Filyos) Antik Kenti Epigrafik Çalışmaları ve Tarihsel Sonuçları (ss. 485-503). I. Uluslararası Karadeniz Kültür Kongresi: Bildiri Kitabı, Sinop.
- Öztürk, B. (2012). Küçükasya'nın Batı Karadeniz Kıyısında Bir Antik Kent: Tios (Tieion). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.
- Rennell, M. J. (1831). A Treatise of the Comparative Geography of Western Asia, Vol. III, Printed for C. J. G. & F. Rivington: London.
- Robert, L. (1937). Recherches Sur Les Inscriptions Grecques de l'Asie Mineure. Études Anatoliennes: Paris.
- Saprykin, J. (1997). Heracleia Pontica and Tauric Chersonesus Before Roman Domination/VI-I Centuries B.C.: Amsterdam.
- Saveriades, A. (2000). Establishing The Social Tourism Carrying Capacity For The Tourist Resorts Of The East Coast Of The Republic Of Cyprus. Tourism Management, 21, 147-156.
- Sowman, M.S. (1987). A Procedure for Assessing Recreational Carrying Capacity of Coastal Resort Areas. Landscape and Urban Planning, 14(4), 331-344.
- Strabon. Antik Anadolu Coğrafyası (Geographica: XII-XIII-XIV), Adnan Pekman (Çev.) Arkeoloji ve Sanat Yayınları: İstanbul, 2000.
- Texier, C. (1997). Küçük Asya Bithynia. Avrasya Etnoğrafya Vakfı: İstanbul.
- Tsetschkladze, G.R. (1994). Greek Penetration of the Black Sea içinde Gocha R. Tsetschkladze ve Franco De Angelis (Ed.), The Archaeology of Greek Colonization (111-135), Essays Dedicated to Sir

Bölgesel Kalkınma Bağlamında Filyos Limanı

John Boardman, Oxford University Committee for Archaeology.

Ünlüöner, K. ve Tokmak, C. (2009). Topkapı Sarayında Çalışanlar ve Ziyaretçilerin Sosyal Taşıma Kapasitesine Yönelik Değerlendirmeleri. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 1-30.

Ünlüöner, K. ve Tayfun, A. (2016). *Ekonomiye Giriş*. Nobel Akademik Yayıncılık: Ankara.

Williams, P.W. ve Alison, G. (1994). *Tourism Carrying Capacity Management Issues*. İçinde William F. Theobald (Ed.), *Global Tourism: The Next Decade*, Butterworth-Heinemann: London.

Yıldırım, Ş. (2017). Tios-Tieion: Söylenecek Çok Önemli Bir Şeyi Olmayan Kent. *Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 7(14), 206-242.

Zacarias, D. A., Williams, A. T. ve Newton, A. (2011). Recreation Carrying Capacity Estimations to Support Beach Management at Praia De Faro, Portugal, *Applied Geography*, 31, 1075-1081.

Web: <http://www.caycuma.gov.tr/antik-teion-billaos-kenti-ve-filyos-kalesi>, [Erişim Tarihi: 30.06.2022].

Web: <http://bakkakutuphane.org/upload/flip-page/Filyos%20Vadisi%20Projesi/HTML/files/assets/common/downloads/publication.pdf>, [Erişim Tarihi: 08.08.2022].